

بررسی تاثیر کیفیت حسابرسي بر مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

یزدان رستمی

عضو هیات علمی گروه حسابداری، واحد صحنه، دانشگاه آزاد اسلامی، صحنه، ایران. (نویسنده مسئول).
Yazdanrostami11@yahoo.com

طیبه محمد نژاد

کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران.
t-mohamadnezhad@yahoo.com

چکیده

در این تحقیق به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسي بر مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است. هدف از پژوهش حاضر تاثیر کیفیت حسابرسي بر مدیریت سود واقعی در زمان عرضه اولیه سهام شرکت ها می باشد. مدیریت سود چتری برای فعالیت هایی است که بر سود حسابداری گزارش شده یا تفسیر آنها اثر می گذارد. برای بررسی این موضوع پژوهش تعداد ۱۲۰ شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از پژوهش نشان می دهد شرکت هایی که سهام آن ها برای بار اول عرضه می شود و توسط مؤسسات بزرگ حسابرسي می شوند؛ در همان سال یک سطح بالا از مدیریت سود از طریق دستکاری ارقام تعهدی را تجربه می کنند. همچنین از دو متغیر هزینه های غیر عادی اختیاری و جریان غیر عادی وجوه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی برای سنجش مدیریت سود استفاده شده است.

واژگان کلیدی: کیفیت حسابرسي، مدیریت سود، زمان عرضه اولیه سهام، مدیریت سود ارقام تعهدی.

مقدمه

حرفه حسابرسي، مانند سایر حرفه ها برای حفظ جایگاه خود نیازمند کسب اعتماد عمومی است. آنچه جامعه از حرفه حسابرسي انتظار دارد ارائه گزارش حسابرسي با کیفیت مطلوب است (حساس یگانه و مقصودی، ۱۳۸۹). حسابرسان به منظور حفظ اعتبار حرفه، شهرت حرفه ای خود و اجتناب از دعاوی قضایی علیه خود، همواره به دنبال افزایش کیفیت حسابرسي هستند. در این میان انگیزه های مدیران در جهت اعمال منافع شخصی خود در کیفیت سود، مانع از رسیدن حسابرسان به اهداف خود می شوند. در مقابل حسابرسان می توانند با افزایش کیفیت حسابرسي، مدیریت سود صورت گرفته توسط مدیران را کشف کرده و مدیران را در اعمال مدیریت سود در تنگنا قرار دهند (نمازی و همکاران، ۱۳۹۰). بنا به استدلال، نظریه تقاضا برای کیفیت حسابرسي از آنجا ناشی می شود که بین مدیران شرکت و سرمایه گذاران تضاد نمایندگی وجود دارد. با توجه به این موضوع که مدیران مجبورند که ارقام تعهدی را در دوره های بعد برگردانند، احتمال کاهش سود این شرکتها (که عموماً به دلیل عملکرد ضعیف مبادرت به مدیریت سود نموده اند) در دوره های بعد افزایش می یابد. زیرا، برای شرکت های با عملکرد ضعیف که به مدیریت سود م یپردازند، احتمالاً جریان های نقدی جهت مخفی سازی تاثیر ارقام تعهدی برگردانده شده کافی نباشد (الهداب، ۲۰۱۲). بنابراین، انتظار می رود که کشف مدیریت سود مدیران شرکت در زمان عرضه اولیه سهام، در دوره های بعد سبب شود که سرمایه گذاران در برداشت خود

از کیفیت آتی سود بازنگری کنند و ارزیابی خود را از این گونه شرکت ها که به مدیریت سود می پردازند، تعدیل کنند که این مساله می تواند در نهایت باعث کاهش قیمت و بازدهی سهام شرکت گردد (دستگیر و رستگار، ۱۳۸۹) مستفاد از گفتار فوق این پژوهش همچنین به دنبال آن است که تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود تعهدی در زمان عرضه اولیه سهام را بررسی نماید (سید حسن سجادی، ۱۳۸۹).

گزارش های مالی، ستانده سیستم حسابداری محسوب می شوند که از اهداف عمده آنها، فراهم آوردن اطلاعات لازم برای ارزیابی عملکرد شرکت است. سود گزارش شده از اقلام صورتهای مالی است که برای این منظور مورد توجه قرار می گیرد. نکته حائز اهمیت، توجه به این است که سود متشکل از اقلام نقدی و تعهدی است و اقلام تعهدی سود تا حدود زیادی در کنترل مدیران هستند و آنها می توانند برای بهتر جلوه دادن عملکرد شرکت و افزایش قابلیت پیش بینی سودهای آینده از طریق اقلام تعهدی، سود را مدیریت کند (مهرآذین، ۱۳۸۷). مدیریت سود، مداخله هدفمند مدیر در فرآیند گزارشگری مالی برون سازمانی به منظور آن است که برخی منافع شخصی را عاید خود نماید، اعمال آن منجر به تضعیف سودمندی استاندارد در تصمیم گیری شود و انجام آن مطابق با اهداف استاندارد نباشد (مریم رخصی، ۱۴۰۰). مدیریت سود، زمانی رخ می دهد که مدیران از قضاوتهای شخصی در گزارشگری مالی استفاده کنند و ساختارمعاملات را برای تغییر گزارشگری مالی دستکاری نمایند (هیلی و واهلن، ۱۹۹۹). براساس مبانی نظری، مدیران از طریق اقلام تعهدی، اقدام به مدیریت سود می کنند. اقلام تعهدی به تفاوت سود حسابداری براساس سیستم تعهدی و بر مبنای حسابداری نقدی گفته می شود (سمیرا جوادی، غلامرضا منصور فر، ۱۳۹۹). در فرآیند گزارشگری مالی شرکت، مدیران می توانند با دستکاری اقلام تعهدی اختیاری، مدیریت سود را اعمال نمایند (علامه حایری، ۱۳۷۹). آن گروه از اقلام تعهدی، اختیاری محسوب می شوند که مدیران می توانند آنها را در کوتاه مدت کنترل کنند. مدیران تلاش می کنند با انتخاب روشهای مجاز حسابداری، نتایجی قابل پیش بینی و ثابت خلق کنند؛ زیرا، اغلب سرمایه گذاران و مدیران اعتقاد دارند شرکت هایی که روند سودآوری مناسبی دارند و سود آنها دچار تغییرات عمده نمی شود نسبت به شرکت های مشابه، ارزش بیشتر و قابلیت پیش بینی و مقایسه بیشتری دارند (مایانگساری، ۲۰۰۷).

وجود اطلاعات مالی شفاف و قابل اتکا، از عوامل اصلی ارزیابی وضع موجود و عملکرد یک شرکت در فعالیت های خود و همچنین تصمیم گیری در مورد داد و ستد اوراق بهادار آن شرکت می باشد در محیط اقتصادی امروز با حضور فعالان اقتصادی متنوع و ساختار پیچیده روابط اقتصادی میان آنها اطلاعاتی قابل اتکا تلقی می شوند که توسط گروهی حرفه ای و مستقل بر فرآیند تهیه و ارائه آنها نظارت و اظهار نظر شده باشد (علی ثقفی، ۱۳۹۵). نمونه بارز گروه های حرفه ای مستقل، موسسات حسابرسی می باشند که عمدتاً ساختار کنترل داخلی واحد گزارشگر و محصول نهایی آن یعنی صورت های مالی را مورد بررسی و نظارت قرار داده و در این مورد اظهار نظر می نمایند پس کیفیت حسابرسی بسیار مهم است زیرا باعث می شود صورت های مالی با کیفیت بالایی نظارت شود (زهره حاجیها، ۱۳۹۵). مدیران اغلب به منظور گمراه ساختن سهامداران نسبت به عملکرد اقتصادی واقعی شرکت را مدیریت می کنند. این مدیریت سود که از طریق دستکاری ارقام حسابداری یا فعالیت های واقعی انجام می شود دقت و صحت پیام رسانی سود را کاهش می دهد، ریسک و عدم اطمینان افراد برون سازمانی را افزایش می دهد و همچنین احتمالاً منجر به عدم تقارن اطلاعات و کاهش کارایی سرمایه گذاری می گردد (واتسیون مک نیکولز، ۲۰۰۸) و (محمد حسنی، نفیسه عظیم زاده، ۱۳۹۶). به طور کلی مدیریت سود از دو طریق امکان پذیر است: مدیریت سود مبتنی بر ارقام تعهدی و مدیریت واقعی سود در حالت اول مدیریت از طریق اقلام تعهدی اختیاری به آرایش ارقام حسابداری مطابق با اهداف مطلوب خود می پردازد اما در حالت دوم مدیریت با اتخاذ برخی تصمیمات عملیاتی و به عبارتی دستکاری فعالیت های واقعی به مدیریت واقعی سود روی

آورده و به سوی مورد نظر خویش دست می یابد (بیتا مشایخی، ۱۳۹۵) و (چن، ۲۰۰۹). بنابراین، پژوهش حاضر در پی پاسخ به سؤال زیر است: کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام چه تاثیری دارد؟

مبانی نظری تحقیق:

کیفیت حسابرسی:

وقوع بحران های مالی اخیر، نقش حیاتی و مهم گزارشگری مالی معتبر و با کیفیت را پر رنگ و ضرورت توجه به نقشی که کیفیت حسابرسی در ارتقای گزارشگری مالی دارد را بیش از پیش نمایان نموده است (عباس زاده و همکاران، ۱۳۹۵) و (عباس زاده و همکاران، ۱۳۹۵). به منظور شناخت مفاهیم و ابعاد مختلف کیفیت حسابرسی، مطالعات گوناگونی انجام گرفته است تا رابطه بین کیفیت حسابرسی و دیگر متغیرهای آن کشف شود. به هر حال، از آنجا که کیفیت حسابرسی در عمل به سختی قابل مشاهده است، پژوهش ها در این زمینه همواره با مشکلات زیادی رو به روبرو شده اند (ایمانی برندق و همکاران، ۱۳۹۵). زیرا، میزان اعتباری که حسابرس به صورت های مالی می بخشد به سادگی قابل مشاهده نیست. یافته های پژوهش های مطالعه کیفیت حسابرسی همگی حاکی از آن است که عوامل متعددی مانند معقول بودن حق الزحمه حسابرسی، تعویض ادواری حسابرسان محدودیت ارتباط با صاحبکاران، ادغام موسسات کوچکتر و تشکیل موسسات بزرگتر، پاسخگو کردن حسابرسان، تخصص گرایی حسابرسان، تاکید بر بررسی هم پیشگان رتبه بندی موسسات حسابرسی، وجود قوانین حمایتی از حسابرسان و موارد دیگر، منجر به کیفیت حسابرسی می شود (حاجیها و حسنی القار، ۱۳۹۵). یکی از مهمترین شاخص کمی اندازه گیری کیفیت حسابرسی، اندازه موسسه حسابرس است که این دو با هم رابطه مستقیم دارند، به طوری که هر چه اندازه موسسه حسابرس بزرگتر باشد، کیفیت حسابرسی هم بیشتر خواهد بود (رستمی و همکاران، ۱۴۰۱). در نتیجه حسن شهرت حسابرسی، اعتبار اطلاعات صورت های مالی افزایش یافته و لذا کیفیت حسابرسی نیز بالاتر خواهد بود. همچنین هر چه موسسه حسابرسی از شهرت و بزرگی بیشتری برخوردار باشد حق الزحمه بیشتری را از آن خود خواهد کرد (سجادی و ابراهیمی، ۱۳۸۵). در این پژوهش اندازه موسسه حسابرسی به عنوان شاخص کیفیت حسابرسی در نظر گرفته شده است. کیفیت حسابرسی تحت عنوان ارزیابی بازار حسابرسی تعریف می شود. ارزیابی بازار در واقع عبارت اند از: احتمال اینکه حسابرس هم تحریفات با اهمیت در صورت های مالی و یا سیستم صاحبکار را کشف کند و هم تعریف با اهمیت کشف شده را گزارش کند احتمال اینکه حسابرس موارد تمرینات با اهمیت کشف شده را گزارش کند به استقلال حسابرس ارتباط پیدا می کند (دی آنجلو، ۱۹۸۱).

مدیریت سود واقعی:

ارائه تعریف روشن از مدیریت سود مشکل است، زیرا میان مدیریت سود و تقلب های مالی مشخص نمی باشد، ولی تفاوت های مفهومی آشکاری میان فعالیت های حسابداری تقلبی و قضاوت ها و برآوردهایی که در چارچوب اصول پذیرفته شده حسابداری قرار می گیرند. وجود دارد واز آن ها می توان جهت مدیریت سود سالم استفاده نمود (نوروش و همکاران، ۱۳۸۴). در ادبیات حسابداری، متداول ترین روش ها برای مدیریت کردن سود مدیریت سود تعهدی و دستکاری فعالیت های واقعی یا همان مدیریت سود واقعی است (انصاری و همکاران، ۱۳۹۲). مدیریت سود اقلام تعهدی استفاده از اختیارات مجاز حسابداری و گزارشگری به منظور دستیابی به اهداف مهم است (ایزدی نیا و همکاران، ۱۳۹۴) به عبارت دیگر، مدیریت از طریق دستکاری اقلام تعهدی به آرایش ارقام حسابداری مطابق با اهداف مطلوب خود می پردازد. در این روش مدیر به وسیله تسریع در شناخت درآمدها و تاخیر در شناخت هزینه ها، به منظور ارائه عملکرد بهتر در دوره های جاری اقدام به مدیریت سود می کند (سعیدی و همکاران، ۱۳۹۲) و (محمدرضا نیکبخت و همکاران، ۱۳۹۴). بنابراین مدیران می توانند سودهای گزارش شده را از راه انتخاب اقلام تعهدی اختیاری که توسط اصول عمومی

پذیرفته شده حسابداری اجازه داده شده مدیریت کنند (بهمن میری زارع و همکاران، ۱۳۹۴). به سخنی دیگر مدیریت سود براساس فعالیت های واقعی روشی است که مدیران می توانند سودهای گزارش شده را از راه تعریف فعالیت های واقعی مدیریت کنند. به طور خاص آن ها می توانند زمان و میزان فعالیت های واقعی در سراسر دوره حسابداری را به گونه ای تغییر دهند که به یک هدف درآمدی خاصی دست پیدا کنند (کیم و سان، ۲۰۱۳) برای تشخیص مرز بین مدیریت سود اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی شناخت وجه تمایز بین آن ها اهمیت دارد. از این رو، برخی از تفاوت های مدیریت سود تعهدی و مدیریت سود واقعی را می توان به این شرح بر شمرد (رویچو دهری، ۲۰۰۶ و گانی ۲۰۰۹):

- ۱- برخلاف مدیریت سود تعهدی، مدیریت واقعی سود با تغییر در فعالیت های عملیاتی همراه است و بر جریان نقدی آینده تاثیر می گذارد.
- ۲- مدیران به منظور مدیریت واقعی سود آزادی عمل بیشتر دارند در حالی که مدیریت سود تعهدی یا حسابداری، احتمال کشف بیشتری در بررسی های حسابداری دادگاهی دارد.
- ۳- برای مدیران، ریسک و هزینه های شخصی مدیریت سود تعهدی بیشتر است. در حالی که برای واحد تجاری، معمولاً مدیریت واقعی سود هزینه های بیشتری را در بر دارد.
- ۴- اغلب، مدیریت واقعی سود در طی دوره مالی اتفاق می افتد در حالی که مدیریت سود تعهدی معمولاً در پایان دوره مالی به وقوع می پیوندد (حسن فتاحی نافچی، عاطفه فاضل دهکردی، ۱۳۹۷).

پیشینه پژوهش

لما و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی تاثیر مالکیت نهادی و رقابت در بازار محصول بر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی پرداختند. نتایج پژوهش آنها حاکی از این بود که مالکیت نهادی تاثیر منفی و معناداری بر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی دارد. علاوه بر این نتایج پژوهش آنها حاکی از تاثیر معنادار رقابت در بازار محصول بر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی است.

لی (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی محافظه کاری غیر شرطی بر مدیریت سود واقعی پرداخت. وی برای تعیین میزان مدیریت سود واقعی از سه معیار هزینه اختیاری غیرعادی، هزینه تولید غیرعادی و جریان های نقدی عملیاتی غیرعادی استفاده کرد. نتایج پژوهش وی نشان داد که محافظه کاری غیر شرطی تاثیر مثبت و معناداری بر مدیریت سود واقعی (هزینه اختیاری غیرعادی، هزینه تولید غیرعادی و جریان های نقدی عملیاتی غیرعادی) دارد.

الزوبی (۲۰۱۷) در پژوهشی با عنوان کیفیت حسابرسی، بدهی و مدیریت سود به بررسی رابطه کیفیت حسابرسی، بدهی و مدیریت سود پرداخته است. دریافتند که کیفیت حسابرسی و بدهی کم باعث کاهش توانایی مدیریت سود و بدهی های بالا منجر به افزایش ریسک مدیریت سود خواهد شد.

سولیبوان و غفران (۲۰۱۷)، در پژوهشی با عنوان تاثیر کمیته حسابرسی بر کیفیت حسابرسی به بررسی اثربخشی کمیته های حسابرسی بر یک معیار کیفیت حسابرسی یعنی هزینه های حسابرسی پرداخته اند. یافته های این پژوهش نشان داد کمیته های با کیفیت بالاتر حسابرسی با سطوح بالاتری از تخصص و هزینه حسابرسی مواجه اند. این پژوهش در انگلستان بر هزینه های حسابرسی ۸۱۰ شرکت انجام شده است.

کیم و سان (۲۰۱۳) در پژوهشی به بررسی رابطه بین مدیریت سود و اندازه شرکت پرداختند. نتایج نشان داد که شرکت های کوچک بیشتر از شرکت های بزرگ درگیر مدیریت سود هستند و شرکت های کوچک به منظور گزارش نکردن زیان و شرکت های بزرگ و متوسط به منظور گزارش نکردن کاهش سود به مدیریت سود می پردازند. در واقع، شرکت های کوچک به دلیل ابهامات بیشتری که در مورد ارزش ذاتی و آینده آن ها وجود دارد، در مقایسه با شرکت های بزرگ ریسک بیشتری دارند و بیشتر در معرض اهداف سوداگرانه سرمایه گذاران قرار می گیرند، لذا سطح قیمت گذاری کمتر از واقع مورد انتظار در سهام شرکت های کوچک بیشتر است.

ریحانه طهماسبی کیهانی، (۱۳۹۸) در پژوهشی به تاثیر کیفیت حسابرسي بر مدیریت سود واقعی و تعهدی در بورس اوراق بهادار تهران پرداخت. به این نتیجه رسید که بین کیفیت حسابرسي و مدیریت سود واقعی و مدیریت سود تعهدی رابطه معناداری وجود دارد.

علی لطیفی و آریتا جهانشاد، (۱۳۹۸) در پژوهشی به تاثیر کیفیت حسابرسي و مدیریت سود تعهدی و واقعی بر تجدید ارائه صورت های مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. در راستای هدف تحقیق نمونه ای متشکل از ۱۲۰ شرکت از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۵ انتخاب گردید. به منظور آزمون فرضیه های پژوهش، از رگرسیون لجستیک بهره گرفته شد. یافته های تحقیق نشان می دهد که کیفیت حسابرسي بر تجدید ارائه صورت های مالی تأثیر منفی دارد در حالی که، مدیریت سود تعهدی و واقعی بر تجدید ارائه صورت های مالی تأثیر مثبت دارند.

عسگر پاک مرام و جمال بحری ثالث، (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی تاثیر کیفیت حسابرسي بر مدیریت سود واقعی: مطالعه تجربی شواهدی از عرضه اولیه سهام پرداختند. به منظور بررسی این موضوع در ایران تعداد ۵۲ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۲ مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که شرکت هایی که برای بار اول سهام آنها عرضه می شود به دستکاری فعالیت های واقعی از طریق هزینه های اختیاری غیر عادی و جریان های نقدی عملیاتی اختیاری غیر عادی دست نمی زنند.

نیکبخت و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی به عنوان بررسی مدیریت سود در شرکت های عرضه کننده اولیه در مقایسه با سایر شرکت ها پرداختند. با توجه به محدودیت های جمع آوری اطلاعات مربوط به شرکت های عرضه کننده اولیه، ۶۸ شرکت عرضه کننده اولیه از سال ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۱ مورد بررسی قرار دادند. و به این نتیجه رسیدند که تفاوت معناداری بین سطح ارقام تعهدی اختیاری شرکت های عرضه اولیه و شرکت های موجود در بورس اوراق بهادار تهران مشاهده نشد که این نتیجه مشابه با نتیجه تحقیق آهارونی می باشد.

سعید سعیدا اردکانی و محمد سالاری ابرقوئی، (۱۳۹۴) در پژوهشی به رابطه بین محافظه کاری و کمتر قیمت گذاری عرضه های عمومی اولیه در شرکت های باعدم تقارن اطلاعاتی بالانسبت به شرکت های باعدم تقارن اطلاعاتی پایین در بورس اوراق بهادار تهران است. بدین منظور با استفاده از روش نمونه گیری حذف سیستماتیک تعداد ۹۸ شرکت فعال در بورس اوراق بهادار تهران به عنوان نمونه بررسی انتخاب گردیده است. نتایج این بررسی نشان می دهد که بین محافظه کاری حسابداری و کمتر قیمت گذاری عرضه های عمومی اولیه ارتباط معناداری وجود ندارد و ارتباط بین محافظه کاری حسابداری و کمتر قیمت گذاری عرضه های عمومی اولیه زمانی که عدم تقارن اطلاعاتی بالاتر است، نمایان تر نیست.

اهمیت ضرورت انجام پژوهش

انگیزه های مدیران برای اعمال مدیریت در سود، لازم است رابطه بین مدیریت سود و کیفیت حسابرسي به منظور ارائه اطلاعاتی جهت تصمیم گیری بهتر استفاده کنندگان این صورت ها بررسی و مشخص شود. طبق پژوهش های صورت گرفته، فاصله بین مدیریت سود و تقلب های گزارش شده چندان زیاد نیست و از آنجایی که وظیفه اصلی حسابرسان کشف تقلب نیست در این پژوهش با بررسی ارتباط بین مدیریت سود کیفیت حسابرسي، امید است که خطر و نقش تقلب در شرکت هایی که مدیریت سود را دنبال نموده اند هم برای استفاده کنندگان و هم برای حسابرسان روشن گردد و سازه های موثر بر کیفیت حسابرسي نیز شناسایی کردند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی، علی و پس رویدادی و براساس اهداف از نوع کاربردی و همچنین روش آزمون فرضیه ها رگرسیون خطی چند متغیره است. به منظور تدوین مبانی نظری و ادبیات تحقیق از مطالعات کتابخانه ای و مقالات و سایت ها استفاده شده است. برای دستیابی به اطلاعات مورد نیاز برای پردازش فرضیه های پژوهش از مجلات و سالنامه های انتشارات سازمان بورس اوراق بهادار تهران و گزارش های سالانه و اطلاعات موجود در نرم افزار شرکت تدبیرپرداز و ره آورد نوین و دیگر نرم افزارهای مرتبط و بررسی صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با مراجعه به کتابخانه سازمان بورس محقق گردیده است.

اهداف تحقیق

هدف کلی

هدف کلی از انجام تحقیق حاضر بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد.

هدف آرمانی

هدف آرمانی از انجام این تحقیق کمک به توسعه و پیشرفت علم حسابداری و همچنین درک بهتر رابطه احتمالی بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام است که انتظار می رود با انجام این پژوهش به این مهم دست یابیم.

اهداف کاربردی

کمک به سرمایه گذاران، زیرا هرچه کیفیت حسابرسی بالاتر باشد جلوی مدیریت سود را خواهد گرفت کمک به اعتبار دهندگان زیرا اعتبار دهندگان می دانند که صورت های مالی با کیفیت حسابرسی شده و سود درست است و می توانند تسهیلات اعطا کنند. کمک به فروشندگان زیرا فروشندگان می دانند که صورت های مالی با کیفیت حسابرسی شده و سود شرکت صحیح است می توانند به آن اتکا کنند و کالایی را بفروشند.

قلمرو مکانی پژوهش

قلمرو مکانی این پژوهش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

قلمرو موضوعی تحقیق

این پژوهش به لحاظ موضوعی در حوزه حسابرسی انجام گرفته است.

فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی

شرکت هایی که سهام آنها برای بار اول عرضه می شود و توسط موسسات بزرگ حسابرسی می شوند، در همان سال یک سطح بالا از مدیریت سود از طریق دستکاری ارقام تعهدی را تجربه می کنند.

تجزیه و تحلیل داده ها

پس از جمع آوری داده های آمار، جهت جمع بندی و محاسبات مورد نیاز از نرم افزار Excel استفاده شده و نتایج به دست آمده از آن، در بسته نرم افزار آماری SPSS23 وارد شده و برای حصول اهداف پژوهش مورد تحلیل نهایی قرار گرفته اند. روش بررسی داده ها نیز به سال - شرکت (پانل دیتا) می باشد. همچنین برای تخمین و محاسبه باقیمانده های رگرسیون از نرم افزار اقتصاد سنجی Eviews9 استفاده می شود که نتایج آن به شرح زیر ارائه شده است.

آمار توصیفی:

نتایج آمار توصیفی پژوهش در سطح کل شرکت ها در جدول شماره ۱ نشان داده شده است:

جدول (۱): نتایج تحلیل توصیفی داده های پژوهش

متغیر	علامت	تعداد مشاهدات	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
مدیریت سود واقعی	جریان نقدی عملیاتی - اختیاری غیر عادی	۶۱۰	۰,۲۵۷	۰,۲۴۹	۰,۰۰۰	۰,۹۴۸
	هزینه های اختیار غیر عادی	۶۱۰	۰,۲۰۸	۰,۱۹۳	۰,۰۰۱	۰,۶۱۳
اندازه شرکت	Ln(mk)	۶۱۰	۱۴,۸۳۰	۲,۳۸۹	۹,۸۶۷	۱۹,۳۰۷
نسبت ارزش بازار به دفتری	MB	۶۱۰	۲,۹۵۷	۲,۵۵۲	۱,۳۳۵	۱۳,۴۸۱
عمر شرکت	AGE	۶۱۰	۲,۹۰۵	۰,۷۰۷	۱,۴۷۶	۴,۲۴۴
مخارج سرمایه ای	Capex	۶۱۰	۰,۶۹۶	۱,۳۰۸	-۰,۰۹۷	۷,۰۷۴
اهرم مالی	LEA	۶۱۰	۰,۶۲۱	۰,۲۸۷	۰,۲۰۰	۱,۰۲۰
نرخ بازده دارایی ها	ROA	۶۱۰	۰,۲۷۱	۰,۲۴۷	-۰,۳۰۳	۰,۸۳۹
درصد مالکیت سهامداران نهادی	IO	۶۱۰	۰,۶۵۲	۰,۴۱۴	۰,۱۳۳	۱,۰۵۰
کیفیت حسابرسی	Big	۱۲۰	سازمان حسابرسی		۳۰	٪۲۵
			سایر موسسات		۹۰	٪۷۵
زیان ده بودن شرکت	loss	۱۲۰	زیان ده		۱۰	۸/۳
			سود ده		۱۱۰	۹۱/۷
افزایش سرمایه در سال اول پذیرش	SEO	۱۲۰	افزایش سرمایه دارد		۲۰	۱۶/۷
			افزایش سرمایه ندارد		۱۰۰	۸۳/۳

نتایج آزمون فرضیه پژوهش

هدف از این پژوهش، بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود واقعی در زمان عرضه اولیه سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است بوده که این هدف بر اساس فرضیه؛ شرکتهایی که سهام آنها برای بار اول عرضه می شود و توسط مؤسسات بزرگ حسابرسی می شوند، در همان سال یک سطح بالا از مدیریت سود از طریق دستکاری ارقام واقعی را تجربه می کنند، آزمون می شود. نتایج آزمون حاکی از آن است که:

آزمون فرضیه پژوهش با بکارگیری متغیر هزینه های اختیاری غیرعادی

مدل رگرسیونی چند متغیره خطی زیر برای آزمون فرضیه پژوهش با متغیر هزینه های اختیاری غیرعادی استفاده شده و نتایج در جدول ۲ ارائه شده است:

$$ADE_{it} = C + \beta_1 (Big_{it}) + \beta_2 (\ln (MK)_{it}) + \beta_3 (MB_{it}) + \beta_4 (Age_{it}) + \beta_5 (Capex_{it}) + \beta_6 (Lev_{it}) + \beta_7 (Loss_{it}) + \beta_8 (ROA_{it}) + \beta_9 (SEO_{it}) + \beta_{10} (Io_{it}) + \epsilon_{it}$$

جدول (۲): نتایج آزمون رگرسیون فرضیه ی پژوهش در رویکرد اول (ADE)

نام متغیر	نماد متغیر	ضریب تعیین	آماره t	سطح معنی داری
مقدار ثابت	C	۰,۲۴۹	۱,۱۴۹	۰,۳۵۶
کیفیت حسابرسی	$\beta_1(Big)$	۰,۰۹۶	-۰,۲۴۸	۰,۹۶۵
اندازه شرکت	$\beta_2 (\ln(MK))$	-۰,۰۱۶	-۲,۲۷۴	۰,۱۳۱
ارزش بازار به دفتری	$\beta_3(MB)$	-۰,۰۸۹	۰,۱۱۶	۱,۰۶۸
عمر شرکت	$\beta_4(Age)$	۰,۱۵۱	۲,۱۷۴	۰,۱۳۳
مخارج سرمایه ای	$\beta_5(capex)$	۰,۱۰۱	۰,۸۴۱	۰,۵۴۶
اهرم مالی	$\beta_6(Lev)$	۰,۲۷۰	۱,۷۱۳	۰,۲۰۲
زیان ده بودن شرکت	$\beta_7(Loss)$	۰,۳۹۲	۲,۵۴۵	۰,۱۰۸
نرخ بازده دارایی ها	$\beta_8(ROA)$	۰,۳۶۵	۱,۶۸۹	۰,۲۰۷
افزایش سرمایه	$\beta_9(SEO)$	-۰,۰۷۹	-۰,۳۸۳	۰,۸۶۱
درصد مالکیت سهامداران نهادی	$\beta_{10}(IO)$	۰,۲۸۴	-۲,۷۲۶	۰,۱۰۲
آماره F		۴,۹۳۵		
سطح معنی داری (prob)		(۰,۰۰۰)		
آماره دوربین - واتسون		۲,۱۲۷		
آزمون خود همبستگی سریالی (آزمون Breusch - Godfrey)		۰,۱۰۹		
سطح معنی داری (prob)		(۱,۰۷۱)		
آزمون ناهمسانی واریانس (آزمون ARCH)		۰,۰۹۱		
سطح معنی داری (prob)		(۱,۰۸۲)		
ضریب تعیین (R2)		۰,۶۳۱		
ضریب تعیین تعدیل شده (AdjR2)		۰,۵۱۹		

با توجه به نتایج آزمون فرضیه پژوهش در رویکرد هزینه های اختیاری غیرعادی که در جدول ۲ ارائه شده است، سطح معنی داری آماره آزمون آرچ بالاتر از سطح خطای مورد پذیرش بوده و نتایج آزمون ناهمسانی واریانس (آزمون آرچ) نشان می دهد ناهمسانی واریانس در مدل وجود ندارد. همچنین، نتایج آزمون ضرایب لاگرانژ (آزمون براش گادفری) نیز نشان می دهد خود همبستگی سریالی در مدل رگرسیونی وجود ندارد. آماره دوربین - واتسون نیز در دامنه قابل قبول قرار دارد، که نشان می دهد همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. سطح معنی داری آماره F (۰,۰۰۰) کمتر از سطح خطای مورد پذیرش (۵ درصد) بوده و کل مدل رگرسیون معنی دار است. با توجه به بالا بودن سطح احتمال (Prob) آماره t از سطح خطای مورد پذیرش برای سطح خطای مورد پذیرش برای ضریب β_1 نتایج آزمون نشان می دهد، کیفیت حسابرسی در سال اول پذیرش بر مدیریت سود از طریق هزینه های اختیاری غیرعادی تأثیر آماری معنی داری ندارد در نتیجه نمی توان فرضیه پژوهش در رویکرد اول را در سطح اطمینان ۹۵٪ پذیرش نمود. همچنین نتایج پژوهش نشان می دهد از متغیرهای کنترلی وارد شده در رگرسیون، اندازه شرکت، عمر شرکت و زیان ده بودن شرکت بر مدیریت سود از طریق هزینه های اختیاری غیرعادی تأثیر مثبت و معنی داری داشته و در نقطه مقابل درصد مالکیت سهامداران نهادی تأثیر منفی و معنی داری بر مدیریت سود از طریق هزینه های اختیاری غیرعادی دارد. همچنین سایر

متغیرهای کنترلی وارد شده در مدل تأثیر معنی داری بر متغیر وابسته ندارند. ضریب تعیین مدل نیز نشان می دهد که متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل ۵۴/۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می کنند.

آزمون فرضیه پژوهش با بکارگیری متغیر جریان نقدی عملیاتی اختیاری غیرعادی

مدل رگرسیونی چند متغیره خطی زیر برای آزمون فرضیه پژوهش با متغیر جریان نقدی عملیاتی اختیاری غیرعادی استفاده شده و نتایج در جدول ۳ ارائه شده است:

$$ACF_{it} = C + \beta_1 (Big_{it}) + \beta_2 (\ln (MK)_{it}) + \beta_3 (MB_{it}) + \beta_4 (Age_{it}) + \beta_5 (Capex_{it}) + \beta_6 (Lev_{it}) + \beta_7 (Loss_{it}) + \beta_8 (ROA_{it}) + \beta_9 (SEO_{it}) + \beta_{10} (IO_{it}) + \epsilon_{it}$$

جدول (۳): نتایج آزمون رگرسیون فرضیه ی پژوهش در رویکرد اول (ACF)

نام متغیر	نماد متغیر	ضریب تعیین	آماره t	سطح معنی داری
مقدار ثابت	C	۰,۲۳۵	۱,۵۳۹	۰,۲۴۵
کیفیت حسابرسی	$\beta_1(Big)$	-۰,۱۰۶	-۰,۶۶۵	۰,۶۵۸
اندازه شرکت	$\beta_2 (\ln(MK))$	-۰,۰۹۱	-۰,۲۶۳	۰,۹۵۳
ارزش بازار به دفتری	$\beta_3(MB)$	۰,۱۳۳	۲,۰۸۷	۰,۱۳۹
عمر شرکت	$\beta_4(Age)$	-۰,۱۰۷	-۱,۰۰۱	۰,۴۵۷
مخارج سرمایه ای	$\beta_5(capex)$	-۰,۱۱۱	-۲,۲۰۲	۰,۱۳۰
اهرم مالی	$\beta_6(Lev)$	۰,۰۳۹	۰,۶۲۶	۰,۶۸۴
زیان ده بودن شرکت	$\beta_7(Loss)$	۰,۲۴۹	۲,۰۴۵	۰,۱۴۷
نرخ بازده دارایی ها	$\beta_8(ROA)$	۰,۴۶۸	۳,۳۹۳	۰,۰۹۲
افزایش سرمایه	$\beta_9(SEO)$	-۰,۰۹۱	-۰,۱۴۲	۱,۰۴۸
درصد مالکیت سهامداران نهادی	$\beta_{10}(IO)$	۰,۱۹۳	-۲,۱۹۹	۰,۱۳۱
آماره F		۴,۳۹۴		
سطح معنی داری (prob)		(۰,۰۰۰)		
آماره دوربین - واتسون		۲,۴۲۸		
آزمون خود همبستگی سریالی (آزمون Breusch - Godfrey)		۰,۹۷۶		
سطح معنی داری (prob)		(۰,۵۱۰)		
آزمون ناهمسانی واریانس (آزمون ARCH)		۰,۱۵۴		
سطح معنی داری (prob)		(۰,۸۹۰)		
ضریب تعیین (R2)		۰,۶۰۲		
ضریب تعیین تعدیل شده (AdjR2)		(۰,۴۸۳)		

با توجه به نتایج آزمون فرضیه پژوهش در رویکرد جریان نقدی عملیاتی اختیاری غیرعادی که در جدول ۳ ارائه شده است، سطح معنی داری آماره آزمون آرچ بالاتر از سطح خطای مورد پذیرش بوده و نتایج آزمون ناهمسانی واریانس (آزمون آرچ) نشان می دهد ناهمسانی واریانس در مدل وجود ندارد. همچنین، نتایج آزمون ضرایب لاگرانژ (آزمون براس گادفری) نیز نشان می دهد خود همبستگی سریالی در مدل رگرسیونی وجود ندارد. آماره دوربین - واتسون نیز در دامنه قابل قبول قرار دارد، که نشان می دهد همبستگی بین اجزای خطای مدل وجود ندارد. سطح معنی داری آماره F (۰,۰۰۰) کمتر از سطح خطای مورد پذیرش (۵ درصد) بوده و کل مدل رگرسیون معنی دار است. با توجه به بالا بودن

سطح احتمال (Prob) آماره t از سطح خطای مورد پذیرش برای سطح خطای مورد پذیرش برای ضریب β_1 نتایج آزمون نشان می دهد، کیفیت حسابرسی در سال اول پذیرش بر مدیریت سود از طریق جریان نقدی عملیاتی غیرعادی تأثیر آماری معنی داری ندارد در نتیجه نمی توان فرضیه پژوهش در رویکرد دوم را در سطح اطمینان ۹۵٪ پذیرش نمود. همچنین، نتایج پژوهش نشان می دهد از متغیرهای کنترلی وارد شده در رگرسیون، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و نرخ بازده دارایی ها بر مدیریت سود از طریق جریان نقدی عملیاتی غیرعادی تأثیر مثبت و معنی داری داشته و در نقطه مقابل درصد مالکیت سهامداران نهادی و مخارج سرمایه ای تأثیر منفی و معنی داری بر مدیریت سود از طریق جریان نقدی عملیاتی غیرعادی دارد. همچنین سایر متغیرهای کنترلی وارد شده در مدل تأثیر معنی داری بر متغیر وابسته ندارند. ضریب تعیین مدل نیز نشان می دهد که متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل ۵۱/۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین می کنند.

بحث و نتیجه گیری

در این تحقیق به تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام پرداخته شده است. مدیریت سود برآیند درج هایی از قابلیت انعطاف و اعمال نظری است که مدیران در گزارشگری مالی خود دارند. مدیران ممکن است از این قدرت خود برای مدیریت فرصت طلبانه سود یا انتقال اطلاعات محرمانه درباره عملکرد آتی شرکت استفاده نمایند. از طرف دیگر، با توجه به اینکه صورت های مالی بخش عمده ای از اطلاعات مورد نیاز سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان یک شرکت را تأمین می کند، براساس چنین سطح اعتمادی به صورت های مالی، اهمیت حضور حسابرسان به عنوان بخشی از نظارت بر فرایند گزارشگری مالی حیاتی است. از این رو، افزایش کیفیت خدمات حسابرسی باید به عنوان یکی از مهم ترین فاکتورهای اجرای عملیات حسابرسی در موسسه های حسابرسی مورد توجه قرار گیرد تا رسالت حسابرسی که اعتباردهی به صورت های مالی است در بالاترین سطح اطمینان انجام پذیرد و استفاده کنندگان از صورت های مالی با کیفیت ترین خدمات را از حسابرسان دریافت کنند. بر این اساس در این پژوهش تأثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود واقعی (از منظر هزینه های اختیاری غیرعادی و جریان نقدی عملیاتی غیرعادی) در زمان عرضه اولیه سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بررسی شد. با جمع آوری داده ها از نمونه مورد بررسی و آزمون فرضیه های پژوهش، یافته ها نشان داد در رویکرد اول فرضیه پژوهش، رابطه معناداری بین کیفیت حسابرسی در سال اول پذیرش با مدیریت سود از طریق هزینه های اختیاری غیرعادی وجود ندارد، در نتیجه نمی توان فرضیه پژوهش را در رویکرد وجود ندارد، در نتیجه نمی توان فرضیه پژوهش را در رویکرد اول در سطح اطمینان ۹۵٪ پذیرش نمود. همچنین، به دلیل عدم وجود رابطه معناداری بین کیفیت حسابرسی در سال اول پذیرش بر مدیریت سود از طریق جریان نقدی عملیاتی غیرعادی نیز نمی توان در سطح اطمینان ۹۵٪ فرضیه پژوهش در رویکرد دوم را پذیرش نمود. بنابراین، فرضیه اصلی این پژوهش برای شرکتهای مورد مطالعه تایید نمی گردد.

این موضوع با یافته های قبلی چمبرز و پاین (۲۰۰۸)، تندلو و انسترای لن (۲۰۰۸)، جال و همکاران (۲۰۰۷)، لین، چن (۲۰۰۶)، چن و همکاران (۲۰۰۵)، اسدی و اشکانی (۱۳۹۳) و سجادی و همکاران (۱۳۹۰) همسو نیست. این یافته را می توان این گونه توجیه کرد که مدیران شرکت هایی که سهام آن ها برای بار اول عرضه می شود بیشتر به مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی علاقه نشان می دهند تا اینکه بخواهند از طریق اقلام واقعی به دستکاری سود بپردازند شاید دلیل این مورد بیشتر این باشد که مدیریت سود از طریق اقلام واقعی بیشتر قابلیت تمایز دارد تا مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی، و با توجه به اینکه هدف مدیران بیشتر تأثیرگذاری بر نظر سرمایه گذاران و سهامداران است از این رو، این راهکار را یکی از موارد دستکاری سود می دانند.

همچنین، نتایج پژوهش نشان داد که در رویکرد اول فرضیه پژوهش از بین متغیرهای کنترلی وارد شده در مدل متغیرهای اندازه شرکت، عمر شرکت، و زیان ده بودن تاثیر مثبت و معنادار و در نقطه مقابل درصد مالکیت سهامداران نهادی تاثیر منفی و معنی داری بر مدیریت سود از طریق هزینه های اختیاری غیرعادی دارد. از طرف دیگر، در رویکرد دوم فرضیه پژوهش از بین متغیرهای کنترلی وارد شده در مدل؛ نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری و نرخ بازده دارایی ها تاثیر مثبت و معنادار و در نقطه مقابل درصد مالکیت سهامداران نهادی و مخارج سرمایه ای تاثیر منفی و معنی داری بر مدیریت سود از طریق جریان نقدی عملیاتی اختیاری غیرعادی دارد. این موضوع نیز با یافته های قبلی کیم و همکاران (۲۰۱۴)، مامدووا (۲۰۰۸)، کوه (۲۰۰۳) هاشمی و کمالی (۱۳۸۹) و پاک مرام و بحری ثالث (۱۳۹۶) همسو می باشد.

منابع

- ✓ ابراهیمی کردلر، علی، سیدی، سید عزیز، (۱۳۸۷)، نقش حسابرسان مستقل در کاهش اقلام تعهدی اختیاری بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۵، شماره ۵۴، صص ۳-۱۶.
- ✓ ابراهیمی کردلر، علی، حسنی، آذر دارایانی، الهام، (۱۳۸۵)، بررسی مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام به عموم در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۵، صص ۳-۲۳.
- ✓ طهماسبی کیهانی، ریحانه، (۱۳۹۸)، تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود واقعی و تعهدی در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی حقوقی قانون یار، دوره سوم، شماره نهم، صص ۳۳۷-۳۵۸.
- ✓ دستگیر، محسن، رستگار، مجید، (۱۳۹۰)، تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام: بررسی رابطه بین کیفیت سود (پایداری سود)، اندازه اقلام تعهدی و بازده سهام با کیفیت اقلام تعهدی، مجله پژوهش های حسابداری مالی، سال سوم، شماره اول، صص ۱-۲۰.
- ✓ انصاری، عبدالمهدی، دری سده، مصطفی، نرگسی، مسعود، (۱۳۹۲)، بررسی تاثیر دستکاری فعالیت های واقعی بر (مدیریت سود تعهدی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، یازدهمین همایش ملی حسابداری ایران دانشگاه فردوسی مشهد.
- ✓ حاجیها، زهره و مسعود حسنی القار، (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین فرا اعتماد مدیریت، کیفیت حسابرسی و استقرار کمیته حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، چهاردهمین همایش ملی حسابداری ایران، دانشگاه ارومیه.
- ✓ مهرآذین، علیرضا، نوروش، ایرج، نیکومرام، هاشم، (۱۳۸۷)، ارزیابی مدل های مبتنی بر اقلام تعهدی در کشف مدیریت سود، پایان نامه دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات تهران.
- ✓ علامه حایری، فریدالدین، (۱۳۷۹)، بررسی میزان ارتباط بین هموارسازی سود و ثروت سهامداران، پایان نامه دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران.
- ✓ حساس یگانه، یحیی، مقصودی، امید، (۱۳۸۹)، تاثیر آیین رفتار حرفه ای و تجربه بر کیفیت قضاوت حسابرسی، حسابدار رسمی، شماره ۹، صص ۴۹-۵۷.
- ✓ سجادی، سید حسین، عربی، مهدی، (۱۳۸۹)، تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود، حسابدار رسمی، دوره ششم، شماره ۱۲، صص ۱۰۴-۱۰۸.

- ✓ مشایخی، بیتا، عظیمی، عابد، (۱۳۹۵)، تأثیر توانایی های مدیریت بر رابطه بین مدیریت سود واقعی و عملکرد آتی شرکت، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره بیست و سوم، شماره ۲، صص ۲۵۳-۲۶۷.
- ✓ ثقفی، علی، طالبی نجف آبادی، عبدالحسین، (۱۳۹۵)، تأثیر ساز و کارهای حاکمیت شرکتی بر عملکرد شرکت های عرضه اولیه شده در بورس اوراق بهادار تهران، مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۳، شماره ۵۰، صص ۱-۲۴.
- ✓ مرادی، مهدی، رستمی، امین، (۱۳۹۱)، ارتباط بین ساز و کارهای حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت پس از عرضه اولیه: شواهدی از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دو فصلنامه اقتصاد پولی و مالی، دوره جدید، سال نوزدهم، شماره ۴، صص ۱-۲۲.
- ✓ نیکبخت، محمدرضا، طاهری، مسعود، غزنوی، محمد صادق، غواصی کناری، محمد، (۱۳۹۴)، بررسی مدیریت سود در شرکت های عرضه کننده اولیه در مقایسه با سایر شرکت ها، شماره ۲۸، صص ۱-۲۰.
- ✓ خیاط بهبهانی، زهرا، دهدار بهبهانی، حسین، رستمی، یزدان، (۱۳۹۴)، راهنمای کاربردی پروپزال نویسی در مطالعات علوم انسانی، انتشارات سخنوران، تهران.
- ✓ دهدار بهبهانی، حسین، خیاط بهبهانی، زهرا، حسن زاده، محبوبه، رستمی، یزدان، (۱۳۹۴)، آزمون های آماری فصل سوم پایان نامه، انتشارات سخنوران، تهران.
- ✓ نیک پندار، محمد رضا، رستمی، یزدان، وفايي، فاطمه، (۱۳۹۶)، روش تحقیق در حسابداری و اقتصاد، انتشارات میعاد اندیشه، تهران.
- ✓ رستمی، یزدان، سعادت نیا، الهام، زندی قیماسی، فاطمه، فاطمی اصل، سیده سارا، (۱۴۰۱)، بررسی رابطه تخصص حسابرس در صنعت بر کیفیت حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۵، شماره ۵۷، صص ۱۰۵-۱۲۱.
- ✓ رخشى، مريم، آذین فر، کاوه، نبوی چاشمی، سید علی، (۱۴۰۰)، فشارها و معضلات اخلاقی موجود در تضادها- کیفیت حسابرسی، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، سال سیزدهم، شماره ۵۰، صص ۱۷۳-۲۰۵.
- ✓ جودی، سمیرا، منصور فر، غلامرضا، (۱۳۹۹)، نقش کیفیت حسابرس بر رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و ابعاد آگاهی دهنده و فریبندگی مدیریت سود، پژوهش های حسابداری مالی، سال دوازدهم، شماره یک، صص ۱۹-۳۸.
- ✓ حسنی، محمد، عظیم زاده، نفیسه، (۱۳۹۶)، رابطه بین کیفیت حسابرسی و مدیریت سود ناشی از اقلام تعهدی شواهدی از ضعف سودآوری و ضعف نقدینگی، فصلنامه پژوهش های نوین در حسابداری و حسابرسی، دانشگاه خاتم، دوره ۱، شماره ۱، صص ۱۳۹-۱۶۸.
- ✓ عباس زاده، محمد رضا، نصیر زاده، فرزانه، پورحسینی حصار، سید مهدی، (۱۳۹۹)، بررسی رابطه بین نوسان پذیری سود و کیفیت حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه دانش حسابرسی، سال بیستم، شماره ۷۸، صص ۳۹۳-۴۱۹.
- ✓ فتاحی نافچی، حسن، فاضل دهکردی، عاطفه، (۱۳۹۷)، بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، چشم انداز حسابداری و مدیریت، دوره ۱، شماره ۲، صص ۶۸-۸۲.
- ✓ صالحی، تابنده، (۱۳۹۵)، رابطه اخلاق حرفه ای حسابرس و کیفیت حسابرسی، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال یازدهم، شماره ۳، صص ۷۷-۸۶.
- ✓ لطیفی، علی، جهانشاد، آریتا، (۱۳۹۸)، تاثیر کیفیت حسابرسی و مدیریت سود تعهدی و واقعی بر تجدید ارزیابی صورت های مالی، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۴، صص ۶۳-۹۰.

- ✓ سعیدا اردکانی، سعید، سالاری ابرقوئی، محمد، (۱۳۹۴)، رابطه بین محافظه کاری کمتر قیمت گذاری عرضه های عمومی اولیه، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۷، شماره ۲۸، صص ۸۷-۱۴.
- ✓ Burgstahler, D., & Dichev, I. D. (1997). Earnings management to avoid earnings decreases and losses. *Journal of Accounting and Economics*, 24(1)
- ✓ Christopher Picard CD, BSN, RN, ENC(C), Meghan Edlund BSN, RN, Candice Keddie RRT,(2021), The effects of trained observers (doctors) and audits during a facilitywide COVID-19 outbreak: A mixed-methods quality improvement analysis, *American Journal of Infection Control* 49 (2021) 1136–1141.
- ✓ Healy, p., & Wahlen, m., (1999), A review of earning management literature and its implication for standard setting, *Accounting Horizons*, Vol. 47, pp. 365373-
- ✓ Murat Ocak, Ali Kablan, Gu'nay Deniz Dursun, (2021), Does auditing multiple clients affiliated with the same business group reduce audit quality? Evidence from an emerging market, *Borsa _Istanbul Review* 21-1 (2021) 1e22.
- ✓ Patric Sahl_en, Eva Edman Stålbbrandt, , Eva Sv€ardemo Åberg,(2020), Teachers' work in the Swedish School Inspectorate's quality audits in a time of accountability, *Teaching and Teacher Education* 96 (2020) 103181.
- ✓ Supplemental datasets for the examination of the revival of large consulting practices at the big 4 and audit quality, *Data in Brief* 32 (2020) 106132.
- ✓ Simran Kaur Bilkhoo, Hafsa Malik, Ambika Chadha, Tahir Mirza, (2022), An audit, literature review and quality improvement project regarding post-operative aftercare of facial lacerations in children, *Advances in Oral and Maxillofacial Surgery* 6 (2022) 100261.
- ✓ Thi Tam Lea, Thi Mai Anh Nguyen, Van Quang Do, Thi Hai Chau Ngo, (2022) , Risk-based approach and quality of independent audit using structure equation modeling – Evidence from Vietnam, *European research on management and business economics* 28 (2022) 100196.